

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
6054-15

meddelad i Stockholm den 17 februari 2017

KLAGANDE

Östergötlands läns landsting
581 91 Linköping

MOTPART

Migrationsverket
601 70 Norrköping

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Jönköpings dom den 1 oktober 2015 i mål nr 1411-15

SAKEN

Statlig ersättning för flyktingmottagande

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen bifaller överklagandet och förklarar att Östergötlands läns landsting har rätt till statlig ersättning med 2 071 310 kr för perioden 26 september 2013–25 september 2014.

BAKGRUND

Kommuner och landsting ansvarar för vissa insatser som görs för asylsökande och nyanlända. Eftersom det är staten som har kostnadsansvaret för denna grupp utgår statlig ersättning för insatserna. Det är Migrationsverket och i vissa fall

Dok.Id 177538

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

länsstyrelserna som beslutar om och betalar ut den. Ersättning kan utgå enligt flera olika författningar, bl.a. förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. (ersättningsförordningen).

Östergötlands läns landsting ansökte hos Migrationsverket om statlig ersättning med 2 071 310 kr för vårdkostnader. Beloppet avsåg en person som under perioden 26 september 2013–25 september 2014 vårdats vid rättspsykiatrisk klinik sedan allmän domstol överlämnat honom till sådan vård som påföljd för brott.

Migrationsverket avslag ansökan. Som skäl anfördes bl.a. följande. Enligt 34 § ersättningsförordningen har ett landsting under vissa förutsättningar rätt till ersättning av staten för varaktig vård som ordinerats av läkare. Den kostnad som landstinget ansöker om ersättning för avser rättspsykiatrisk vård som beslutats av domstol. Sådan vård kan inte anses ha ordinerats av läkare i den mening som avses i nämnda bestämmelse (jfr regeringens beslut den 28 maj 2009 i ärende IJ2007/2306/IU).

Förvaltningsrätten och kammarrätten gjorde samma bedömning som Migrationsverket och avslag landstingets överklagande.

YRKANDEN M.M.

Landstinget yrkar att begärd ersättning ska utgå och anför bl.a. följande. Den rättspsykiatriska vården har samma krav på sig vad gäller innehåll och kvalitet som den övriga hälso- och sjukvården och regleringen av den är samordnad med den psykiatriska tvångsvården i övrigt. En domstol får inte överlämna någon till rättspsykiatrisk vård utan att det har gjorts en rättspsykiatrisk undersökning eller det har inhämtats ett läkarintyg. Det är alltså en läkare som gör bedömningen att personen i fråga lider av en allvarlig psykisk störning och att ett vårdbehov finns, även om det är en domstol som avgör om vården ska genomföras eller inte. En läkares bedömning i ett brottmål av en patients medicinska status och vårdbehov

är att jämställa med motsvarande bedömning som en läkare gör i andra sammanhang.

Migrationsverket bestrider bifall till överklagandet och anför att avgörande för frågan om landstinget har rätt till ersättning är av vilken orsak som vården har bedrivits. Rättspsykiatrisk vård på grund av brott kan inte likställas med vård som ordinerats av läkare.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Rättslig reglering m.m.

Av 34 § första stycket ersättningsförordningen framgår att ett landsting under särskilt angivna förutsättningar har rätt till statlig ersättning för kostnader för hälso- och sjukvård av vissa utlänningar. En av förutsättningarna är att vården har ordinerats av läkare.

Av 31 kap. 3 § brottsbalken framgår att allmän domstol i vissa fall får överlämna den som begått brott och som lider av en allvarlig psykisk störning till rättspsykiatrisk vård.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Överlämnande till rättspsykiatrisk vård är en särskild påföljd på grund av brott. *Migrationsverket* anser att vården av detta skäl inte kan anses ordinerad av läkare.

Reglerna om statlig ersättning till sjukvårdshuvudmän för vård av vissa utlänningar infördes mot bakgrund av att det i en del fall, på grund av utlänningens hälsotillstånd, kunde finnas särskilda behov av speciella sjukvårdsinsatser även efter det att utlänningen vistats på förläggning och beviljats uppehållstillstånd i landet. Syftet är bl.a. att underlätta mottagandet av sjuka och funktionshindrade flyktingar (prop. 1983/84:124 s. 46 och prop. 1993/94:100 Bilaga 12 s. 197 f.).

I ersättningsförordningen görs beträffande landstingens rätt till ersättning för vårdkostnader ingen skillnad mellan olika former av hälso- och sjukvård. Sålunda skiljer man inte vare sig mellan somatisk och psykiatrisk vård, mellan öppen och sluten vård eller mellan frivillig vård och tvångsvård. Det enda som sägs är att vården ska vara varaktig och ha ordinerats av läkare. Högsta förvaltningsdomstolen uppfattar det valda uttrycket på så sätt att patientens hälsotillstånd och vårdbehov ska ha bedömts av läkare och att den vård som patienten genomgått ska ha rekommenderats av läkare.

Mot denna bakgrund anser Högsta förvaltningsdomstolen inte att det finns anledning att behandla kostnader för rättspsykiatrisk vård annorlunda än kostnader för andra former av hälso- och sjukvård enbart av den anledningen att vården beslutats av allmän domstol som påföljd för brott. På grund härav, och då såvitt framkommit övriga förutsättningar för ersättning är uppfyllda, ska överklagandet bifallas.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten (skiljaktig mening), Margit Knutsson, Inga-Lill Askersjö, Mahmut Baran och Leif Gäverth.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Lena Forsmark.

Förvaltningsrätten i Linköpings dom den 27 april 2015 i mål nr 2421-15.
Migrationsverkets beslut den 4 mars 2015, diariernr 7.4.2-2014-47047.

Justitierådet Jermsten är skiljaktig och anför följande.

Jag anser att överklagandet borde ha avslagits och att domen borde ha haft följande lydelse under rubriken Högsta förvaltningsdomstolens bedömning.

Reglerna om statlig ersättning till sjukvårdshuvudmän för vård av vissa utlänningar infördes mot bakgrund av att det i en del fall, på grund av utlänningens hälsotillstånd, kunde finnas särskilda behov av speciella sjukvårdsinsatser även efter det att utlänningen vistats på förläggning och beviljats uppehållstillstånd i landet. Syftet var bl.a. att underlätta mottagandet av sjuka och funktionshindrade flyktingar (prop. 1983/84:124 s. 46 och prop. 1993/94:100 Bilaga 12 s. 197 f.).

I 3–4 §§ lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård anges under vilka förutsättningar beslut om rättspsykiatrisk vård får fattas. Föreskrifter om beslut av allmän domstol om överlämnade till rättspsykiatrisk vård som brottspåföljd finns i 31 kap. 3 § brottsbalken. Av den bestämmelsen följer bl.a. att rätten i vissa fall kan överlämna den som begått brott och som lider av en allvarlig psykisk störning till rättspsykiatrisk vård.

Vid överlämnande till rättspsykiatrisk vård som brottspåföljd är det domstolen som bedömer vårdbehovet. Vid prövningen av vårdbehovet ska en helhetsbedömning göras där även skyddsaspekterna ska vägas in. Beträffande domstolens prövning framgår av rättsfallet NJA 2004 s. 702 bl.a. följande. Domstolen måste fästa stort avseende vid innehållet i det utlåtande över rättspsykiatrisk undersökning som föreligger i målet. Utlåtandet är emellertid till sin natur ett sakkunnigutlåtande som kan bemötas. Domstolen kan vidare inhämta yttrande från Socialstyrelsen över en utförd rättspsykiatrisk undersökning. Ibland

kan det finnas olika meningar företrädda i sådana utlåtanden och yttranden, och domstolen får då pröva dessa mot varandra. Härtill kan komma utredning som kompletterar ett utlåtande eller yttrande. Så kan t.ex. den som avgivit detta höras muntligen. Vidare kan hänsyn behöva tas till material i form av exempelvis sjukjournaler från tiden före och efter det aktuella brottet eller intyg eller andra handlingar som tillkommit efter ett rättspsykiatriskt utlåtande eller ett yttrande av Socialstyrelsen. Vad domstolen har att göra är att pröva den utredning som framlagts och söka bilda sig en egen uppfattning på grundval av detta material.

Den rättspsykiatriska vård som landstingets ersättningsanspråk hänför sig till har beslutats av domstol i enlighet med 31 kap. 3 § brottsbalken. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening kan vården därmed inte anses ha ordinerats av läkare i den mening som avses i 34 § ersättningsförordningen. Det saknas således förutsättningar att bevilja landstinget statlig ersättning för kostnader som är hänförliga till den aktuella vården. Överklagandet ska därför avslås.